

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Astridlaan (Brugge, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2019B372
Februari - Maart 2019

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Aaron Willaert, Wouter Van Goidsenhoven, Clara Thys

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2019

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksoopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie	11
1.3.1	Methode	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie.....	11
1.3.4	Archeologische indicatoren	11
1.3.5	Verstoringshistoriek.....	12
1.3.6	Introductie tot het projectgebied.....	13
1.3.6.1	Ruimtelijke situering.....	13
1.3.6.2	Geplande werken.....	14
1.4	Assessmentrapport.....	19
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	20
1.4.1.1	Landschappelijke situering	20
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	25
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie	26
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	27
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis.....	28
1.4.2.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden	28
1.4.2.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	32
1.4.2.3	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	33
1.4.2.4	Huidige gebruik en verstoringen.....	37
1.5	Synthese	40
2	Bibliografie.....	41

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 8	
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	13
Figuur 4: Projectgebied gezien vanuit de Astridlaan (© Google Streetview).	14
Figuur 5: Projectgebied gezien vanuit de Maalderijstraat (©Google Streetview).....	14
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	15
Figuur 7: Visualisatie geplande ontwikkeling (bron: opdrachtgever).	16
Figuur 8: Locatie ondergrondse parking (bron: opdrachtgever).....	17
Figuur 9: Inplantingsplan gelijkvloers (bron: opdrachtgever).	18
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	20
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	21
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).	22
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	23
Figuur 14: Hoogteverloop, N-Z (Bron: Geopunt).....	23
Figuur 15: Hoogteverloop, W-O (Bron: Geopunt).	24
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	25
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	26
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	27
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).	28
Figuur 20: Projectgebied bij benadering weergegeven op de Heraldische Kaart van het Brugse Vrije, 1597 (Bron: Geopunt).....	33
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	34
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	34
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	35

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de Topografische kaart Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt).	36
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).....	37
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).....	38
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	38
Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	39
Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	39

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....	7
---	---

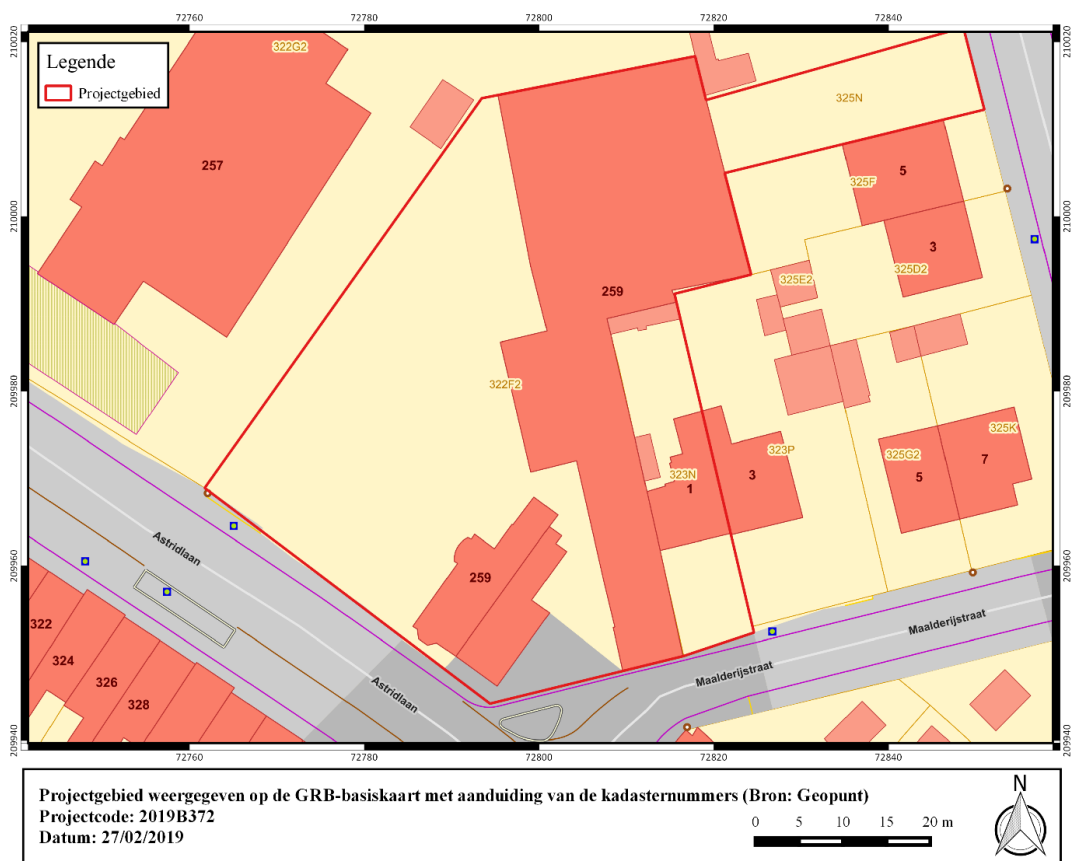
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

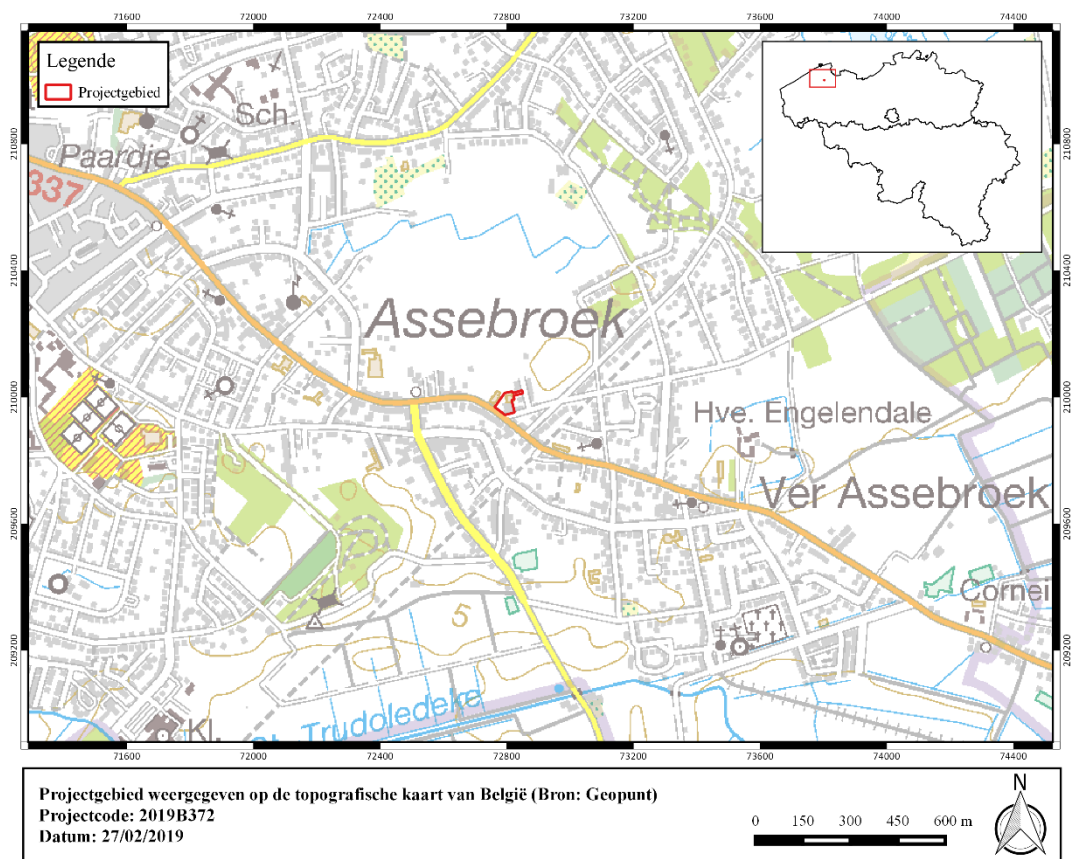
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Brugge
	Deelgemeente	Assebroek
	Postcode	8310
	Adres	Astridlaan 259 8310 Assebroek
	Toponiem	Astridlaan
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 72741 Y _{min} = 209939 X _{max} = 72858 Y _{max} = 210021
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Brugge, Afdeling 21, Sectie A, nr's: 322f2, 323n, 325n Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als xx. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 3227 m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel onmogelijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning. Het terrein is op heden nog bebouwd en verhard. Deze bebouwing en verharding dient eerst verwijderd te worden conform de sloopvoorwaarden opgenomen in het programma van maatregelen.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Assebroek Astridlaan werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Ferrariskaart, 1771-1777
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp, 1842-1879
- Topografische kaart Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

² <http://www.geopunt.be/>

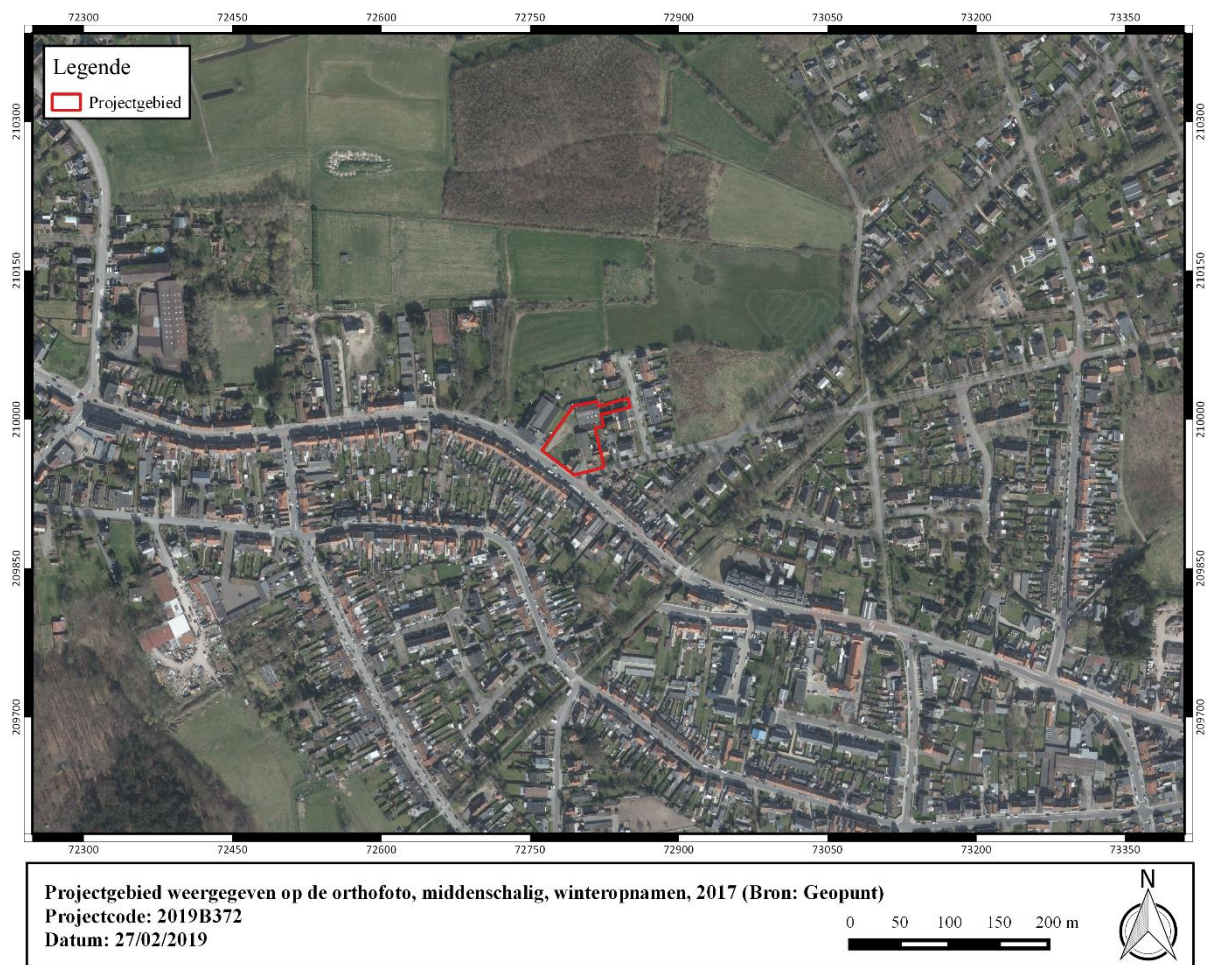
1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het onderzoeksterrein is gelegen in Assebroek, deelgemeente van Brugge, in de provincie West-Vlaanderen. De gemeente Assebroek is gelegen ten zuiden van de stad Brugge. Assebroek grenst aan de voormalige deelgemeenten Sint-Michiels in het zuidwesten en Sint-Kruis in het noorden, aan Oedelem (Beernem) in het zuidoosten, aan Oostkamp in het zuiden en aan Brugge in het noordwesten.

Het projectgebied grenst ten oosten aan de Wildekastanjestraat, ten zuiden aan de Maalderijstraat en ten zuidwesten aan de Astridlaan.

Ongeveer 880 meter ten zuiden van het plangebied bevindt zich de dorpskern van Assebroek.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het onderzoeksterrein bedraagt 3227 m².

Op heden is ca. 1220 m² van het terrein bebouwd, bijkomend is ca. 150 m² verhard. Het gebouwencomplex betreft een voormalige maalderij met villa (Villa Irma). De site is opgenomen in de inventaris van het bouwkundig erfgoed. De villa dateert uit de jaren 1920.

Figuur 4: Projectgebied gezien vanuit de Astridlaan (© Google Streetview).

Figuur 5: Projectgebied gezien vanuit de Maalderijstraat (©Google Streetview).

Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

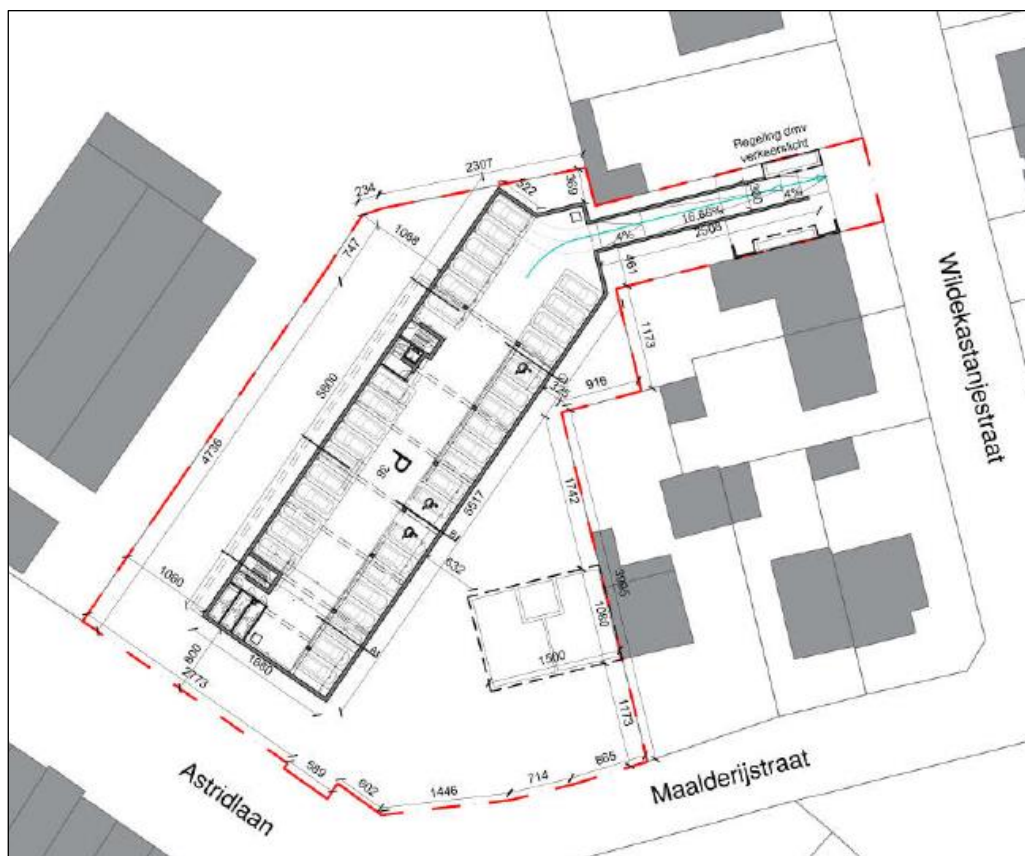
1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

De opdrachtgever plant de realisatie van 27 sociale huurentiteiten aan de Astridlaan 259 te Assebroek. Deze woonunits worden opgenomen in 3 nieuw te realiseren volumes. Hoofdvolume A wordt dwars ingeplant op de Astridlaan. Volume B maakt een aansluiting met de woning in de Maalderijstraat nr. 3. Volume C wordt aan de woning in de Wildekastanjestraat 5 aangebouwd met onder het volume een doorsteek voor fietsers en voetgangers naar het woongebied en met een gecombineerde in en uitrit naar de ondergrondse parkeergarage.

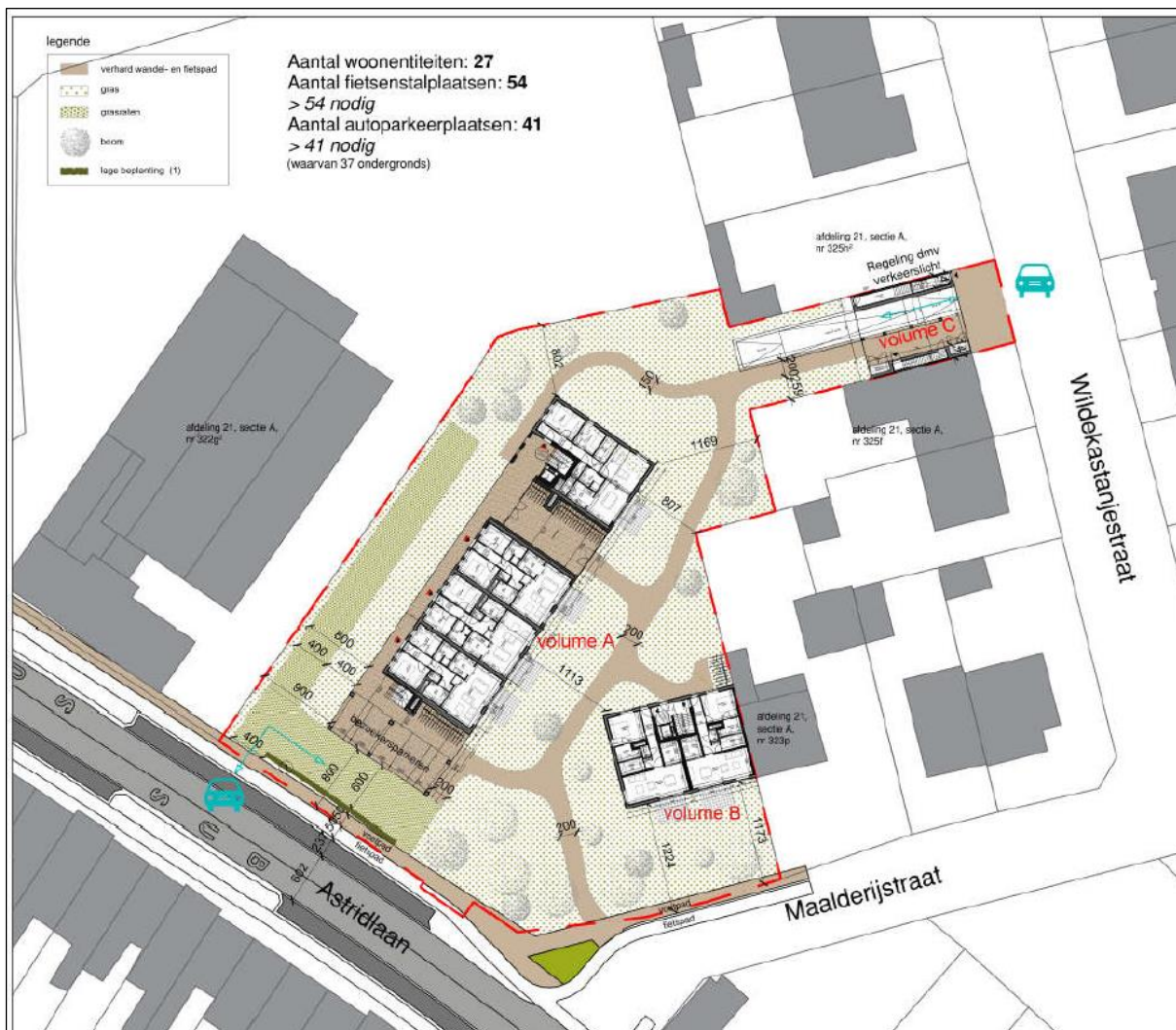
Rondom te realiseren gebouwen worden terrassen, nieuwe groenzone en nieuwe verharding voorzien.

Figuur 7: Visualisatie geplande ontwikkeling (bron: opdrachtgever).

Figuur 8: Locatie ondergrondse parking (bron: opdrachtgever).

Figuur 9: Inplantingsplan gelijkvloers (bron: opdrachtgever).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

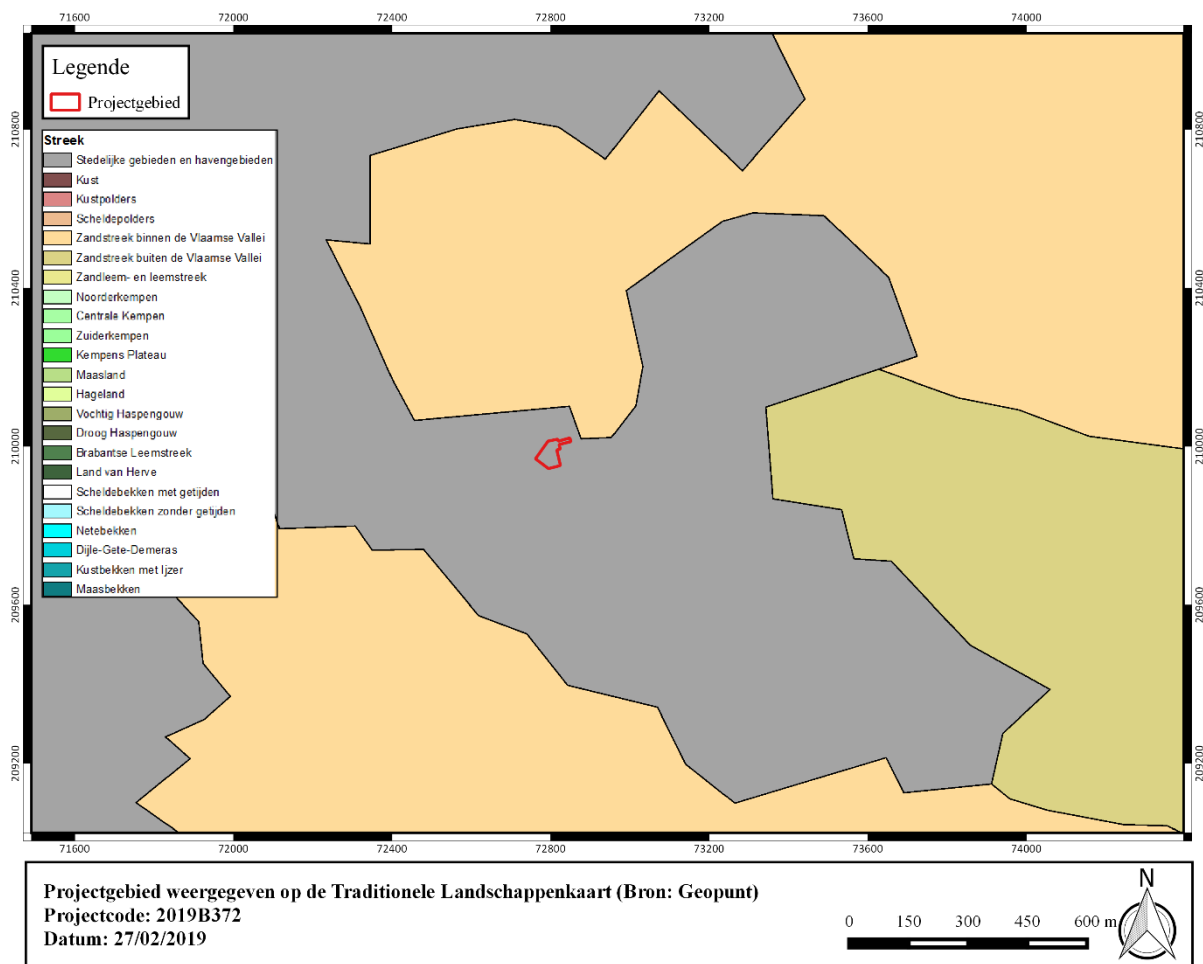
1.4.1.1 Landschappelijke situering

Het onderzoeksterrein situeert zich binnen stedelijke gebieden en havengebieden.

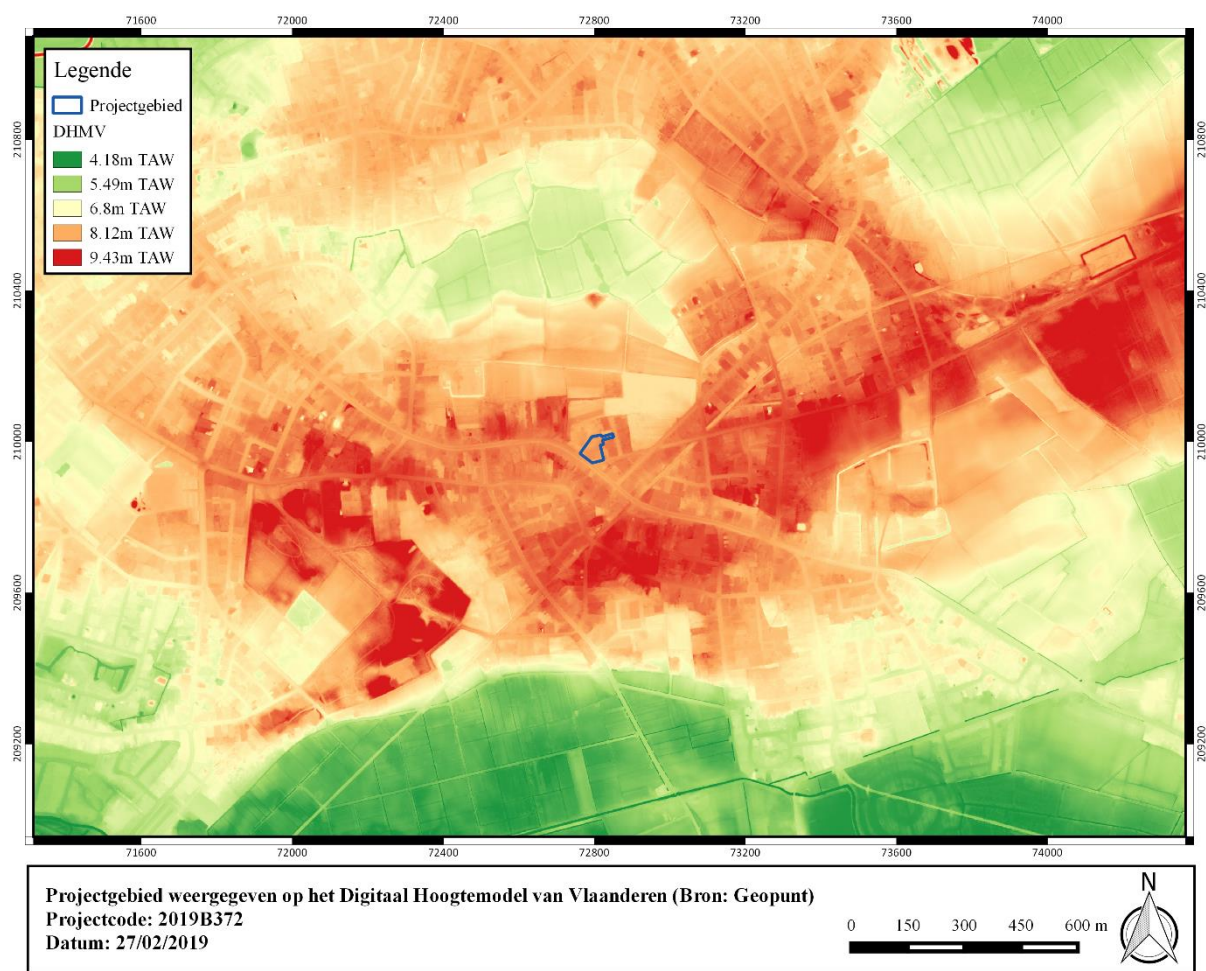
De hoogteligging van Assbroek bedraagt gemiddeld 6 m TAW. In het noorden, tegen de grens met Sint-Kruis, bedraagt de hoogteligging 5 m TAW. Ook de depressie in het zuiden, bestaande uit meersen en weiden, ligt op 5 m TAW. Vermoedelijk is het plangebied gelegen op een restant van de stuifzandruggen, gevormd tijdens de laatste IJstijden. Opvallend is de centraal, op tien meter hoogte, gelegen site van het domein De Bergskens dat afsteekt ten opzicht van de aangrenzende, lage weiden.

Het terrein is gelegen op een hoogte van 8,12 - 8,32m TAW en kent een relatief vlak verloop.

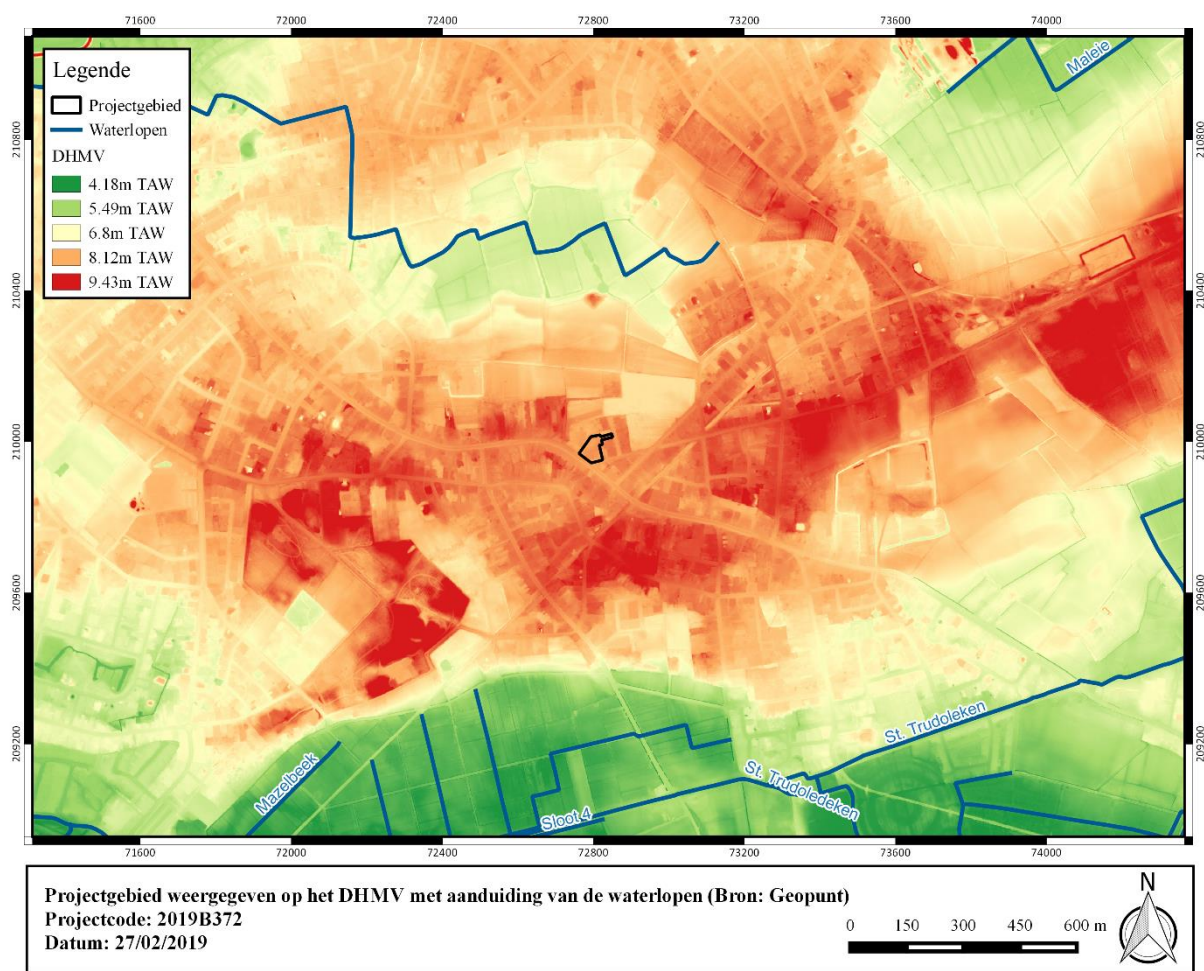
Hydrografisch is het projectgebied gelegen in het Bekken van de Brugse Polders, deelbekken Damse Polder – Sint-Trudoledeken. Ongeveer een halve kilometer ten noorden stroomt het Zuidervaartje en ongeveer 800 meter ten zuiden stroomt de Sint-Trudoleken.

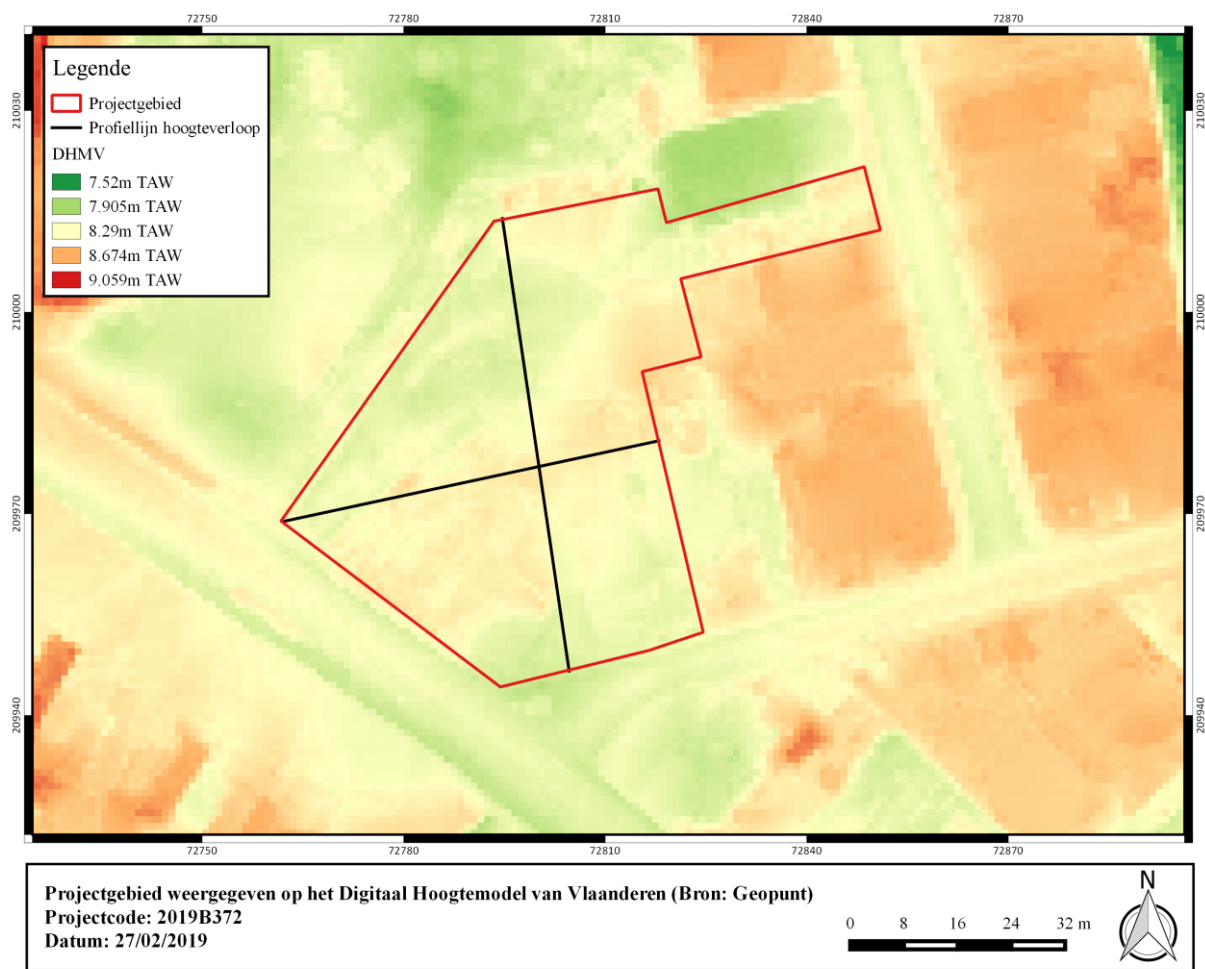
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

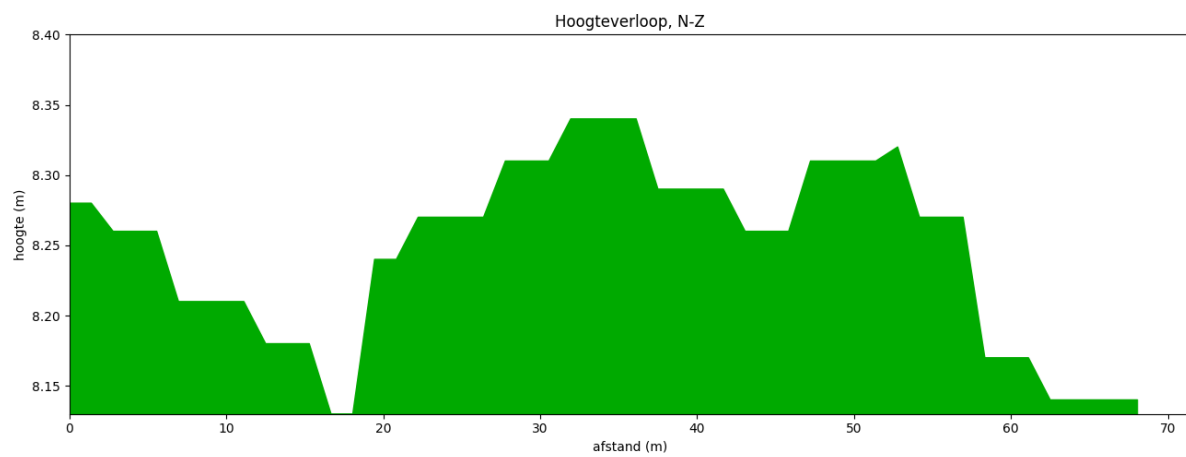
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

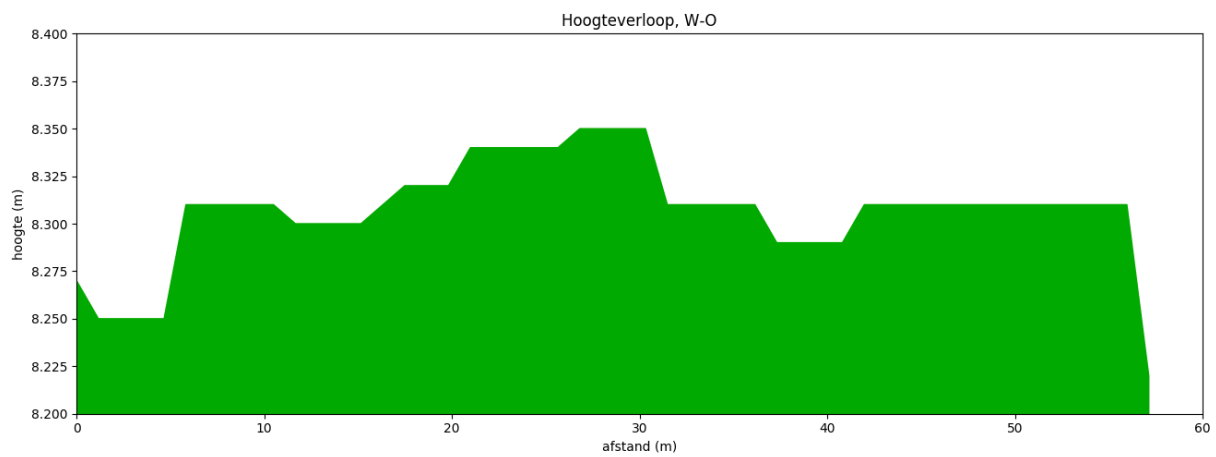

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 14: Hoogteverloop, N-Z (Bron: Geopunt).

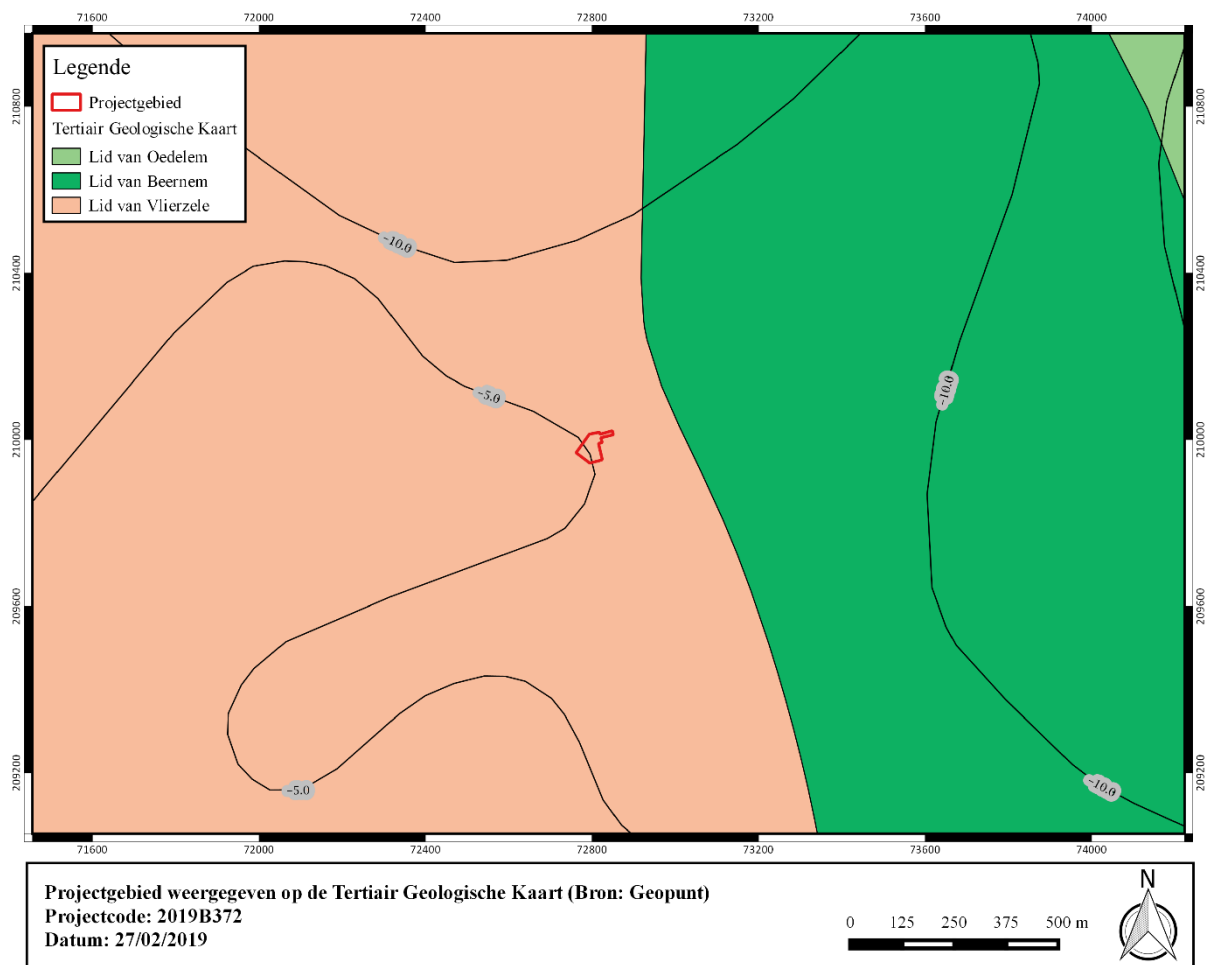

Figuur 15: Hoogteverloop, W-O (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied bevindt zich in het **Lid van Vlierzele** (Formatie van Gentbrugge). De Formatie van Gentbrugge bestaat uit een afwisseling van kleiige siltige en zandige mariene sedimenten met enkele macrofossielen. Het is onderverdeeld in drie leden; van oud naar jong: het Lid van Merelbeke, het Lid van Pittem en het Lid van Vlierzele.

Het **Lid van Vlierzele** is een groen tot grijsgroen fijn zand dat een duidelijke horizontale of kruisgewijze gelaagdheid vertoont aan de top. Soms is het ook homogeen met veel tubulaties door bioturbatie. Deze zanden werden afgezet in een epicontinentale zee. Naar onder toe gaat het meestal over in een homogeen kleiig zeer fijn zand met kleilenzen. Bovenaan kunnen ook gedifferentieerde kleilagen voorkomen met humeuze intercalaties. De afzetting bevat slechts weinig macrofossielen. Harde zandsteenbanken komen regelmatig voor en werden vroeger plaatselijk aangewend als bouwsteen.

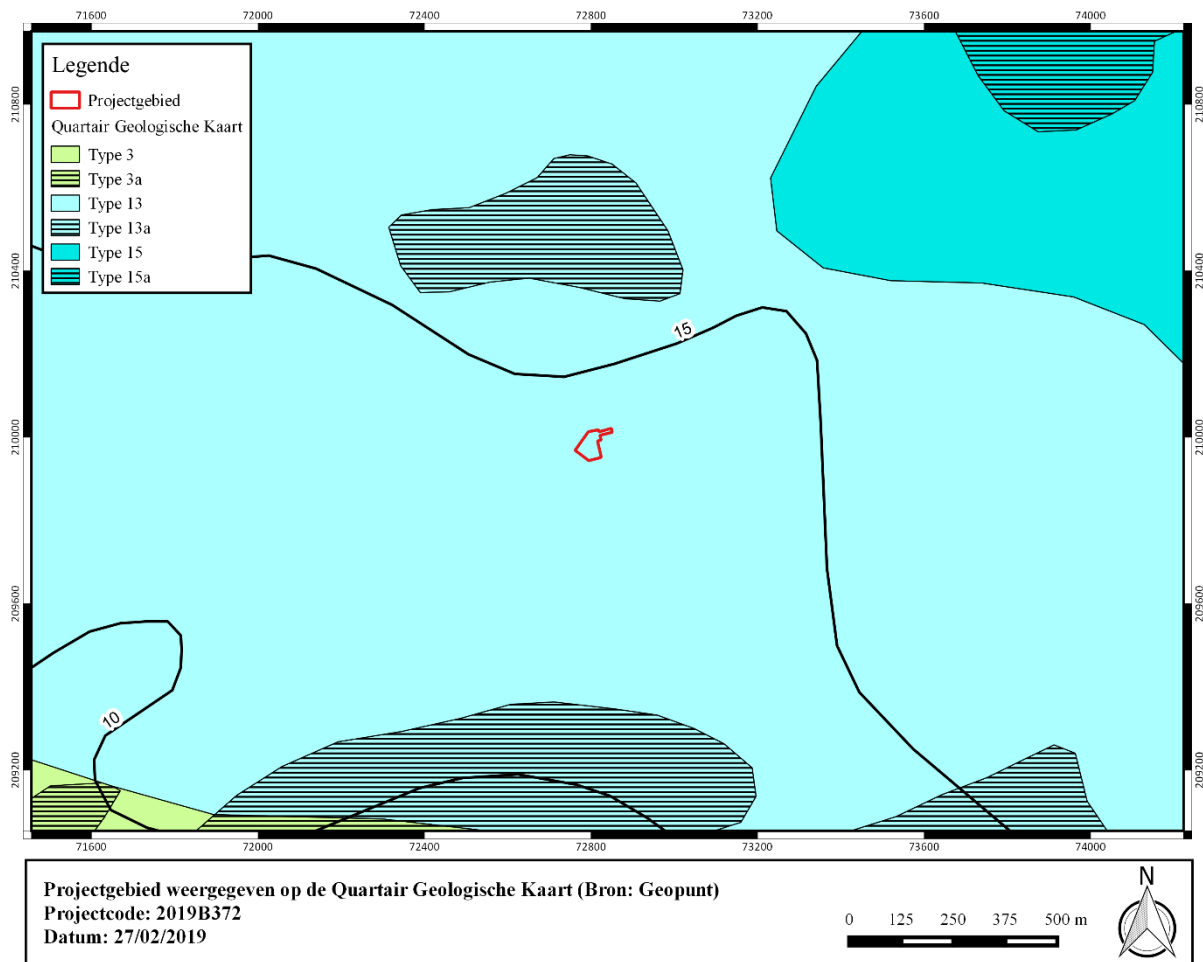

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 13**. Dit type bestaat uit een basis van getijdenafzettingen van het Eemiaan (marien en estuarien) gevolgd door een fluviatiele afzetting van het Weichseliaan. De top bestaat uit een eolische afzetting (zand tot silt) van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen. In deze eolische afzetting kunnen eventuele hellingsafzettingen voorkomen en lokaal kan deze eolische afzetting afwezig zijn.

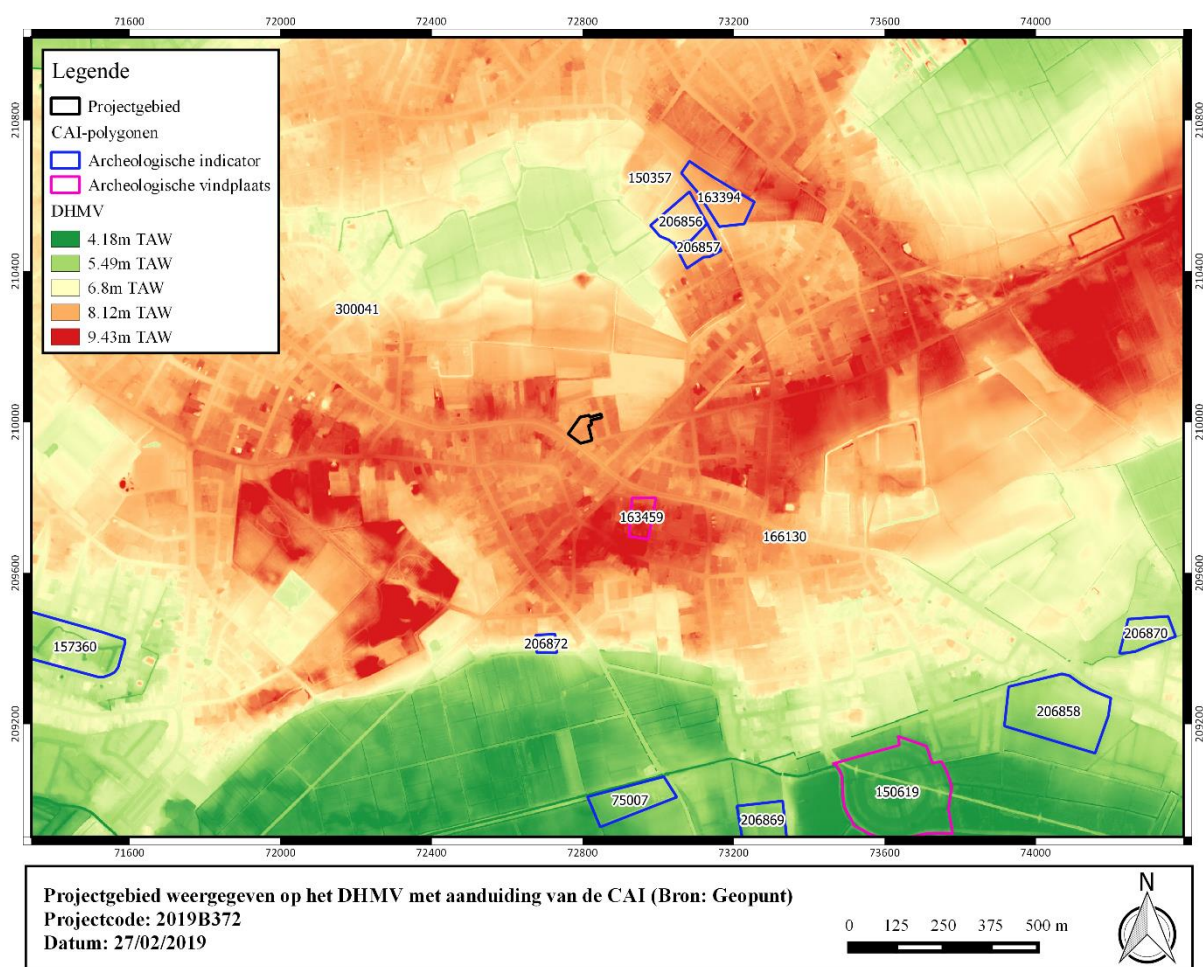

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Op het onderzoeksgebied zijn geen archeologische vindplaatsen of indicatoren gekend. Een 500-tal meter ten zuidoosten van het projectgebied, aan de Weidestraat, werden bij een proefsleuvenonderzoek in 2012 enkele off-site fenomenen in kaart gebracht die werden gedateerd in de late middeleeuwen (CAI 163459). Ongeveer een kilometer ten noorden werden bij een proefsleuvenonderzoek in 2009 de restanten van een laatmiddeleeuwse site met walgracht in kaart gebracht (CAI 150357). Op twee kilometer ten zuidwesten is in 2009 een onderzoek uitgevoerd op een cirkelvormige structuur te Ver-Assebroek. Deze structuur is vandaag nog zichtbaar op het DHMV. Hierbij werden resten van de laatmiddeleeuwse burcht maar vooral de wallen en grachten in kaart gebracht (CAI 150619). Een tweetal kilometer ten noordwesten van het onderzoeksgebied werd bij een werfcontrole een bronzen bijl gerecupereerd (CAI 300041). Relevant voor het plangebied is de relatief grote hoeveelheid lithisch materiaal gerecupereerd bij veldprospecties, het grootste deel van deze artefacten worden in het mesolithicum gedateerd. Uit meerdere waarnemingen en onderzoeken blijkt dat deze uitgestrekte zandrug een aanzienlijke aantrekkingskracht had op gemeenschappen jager-verzamelaars. Verder betreffen de gekende waarden cartografische indicatoren van laatmiddeleeuwse sites met walgracht en andere vroegmoderne structuren.

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

150357	Mechanische prospectie (2009); NK: 15 meter Late middeleeuwen: Alleenstaande site met walgracht. Enkel aan de noordwestzijde werd de gracht deeltijds aangesneden (+ scherven rood aardewerk 16de/17de eeuw) Bron: Hillewaert, B., Huyghe, J. Van Besien, E. & Decraemer, S. 2010: Middeleeuwse onderzoeksresultaten uit kleinschalig onderzoek in Brugge (W.-Vl.), <i>Archaeologia Mediaevalis</i> 33, 90-94.
150619	Mechanische prospectie (2009) – Opgraving (2009) – Luchtfotografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: Waterburcht: De circulaire structuur is het relict van het kasteel van de Heren van Assebroek en behoort tot het type van de ronde kastelen die vnl. in Nederland gekend zijn. Het wordt verder gekenmerkt door 4 grachten en wallen. Historische en cartografische bronnen tonen aan dat het centrale eiland oorspronkelijk opgehoogd was, maar dit werd in latere tijden afgegraven. Op het centrale eiland trof men tijdens het onderzoek slechts 1 uitbraakspoor aan, naast restanten van een beschoeiing. De grachten zijn uitgegraven tot onder het niveau van de kalkgyttja. De opgespitte moeraskalk werd op de plaats van de wallen opgebracht, terwijl ze verder verhoogd werden mbv aangevoerd zand. Aan de oostelijke zijde bevinden zich ter hoogte van de eerste wal mogelijke structuren die wellicht met een brug verbonden waren met het centrale eiland. Het kasteel werd vermoedelijk aangelegd in de 13de eeuw en bewoond in de 14de eeuw (waterkasteel). Het lijkt verlaten te zijn in de 15de eeuw, waarna de grachten geleidelijk aan verveenden. In de 19de of 20ste eeuw werd het monument genivelleerd en werd het projectgebied heringericht als hooiland. Bron: Ryssaert, De Gryse, Tys, Baeteman, Orbons, Pype, Termote, Germonprez, 2010. Archeologische evaluatie en waardering van de circulaire structuur van Ver-Assebroek (gemeente Brugge, provincie West-Vlaanderen), onuitgegeven rapport.
163459	Mechanische prospectie (2012); NK: 15 meter Late middeleeuwen: Ploegsporen, gracht en greppel, aan de hand van het aangetroffen aardewerk gedateerd in de late middeleeuwen. De sporen worden geïnterpreteerd als off site fenomenen. Bron: Verwerft D. & Lambrecht G. 2012: Weidestraat, Brugge. Resultaten archeologisch proefonderzoek, Brugge.
166130	Controle van werken (2014); NK: 15 meter 20ste eeuw: Bunker/schuilkelder
300041	Controle van werken; NK: 150 meter

	Bronstijd: bronzen bijl Bron: Hillewaert B. & Van Impe L 1996, Een bronzen bijl uit Assebroek In: Lunula Archaeologia protohistorica IV, p. 59-60
--	---

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

75007	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: Site met walgracht
157360	Indicator cartografie; NK: 15 meter 16de eeuw: gotische duiventoren met achthoekig grondplan, die wellicht ook dienst deed als verdedigingsmiddel of als toevluchtsoord - De walgracht verdeelt het terrein in ca 3 gelijke rechthoekige delen. Het leenhof wordt verschillende malen vermeld in de 15e tot 17e eeuw (Rabaudenburg) als een 'kasteelgoed'. In de 14e eeuw is er sprake van 'une maison forte'.
206873	Indicator cartografie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: site met walgracht

Veldprospecties

163394	Veldprospectie (1983); NK: 15 meter Steentijd: 2 kernen, 2 afslagen, waaronder 1 geretoucheerd, en 5 fragmenten verbrande vuursteen. Late middeleeuwen: Grote hoeveelheid reducerend gebakken aardewerk, vroeg steengoed, Siegburg aardewerk. Nieuwe tijd: Oxiderend rood gebakken aardewerk en steengoed.
206856	Veldprospectie (1983); NK: 15 meter Steentijd: geretoucheerde afslag en 9 verbrande fragmenten, fragment van een gepolijste bijl in beige vuursteen. Late middeleeuwen: reducerend gebakken aardewerk, vroeg steengoed, Siegburg steengoed Nieuwe tijd: steengoed, oxiderend gebakken aardewerk
206857	Veldprospectie (1983); NK: 15 meter

	Laat-Mesolithicum: rechthoekig trapezium, lichtbruine vuursteen – schrabber, 5 afslagen, microkling. Late middeleeuwen: reducerend gebakken aardewerk, vroeg steengoed, Siegburg steengoed Nieuwe tijd: steengoed, oxiderend gebakken aardewerk.
206858	Veldprospectie (1983); NK: 15 meter Laat-mesolithicum: lithisch materiaal
206869	Veldprospectie (1984); NK: 15 meter Laat-mesolithicum: lithisch materiaal
206870	Veldprospectie (1984); NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
206872	Veldprospectie (1984); NK: 15 meter Mesolithicum: lithisch materiaal Laat-neolithicum: lithisch materiaal

1.4.2.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

Vondsten op Steenbrugge en in Rijkevelde wijzen op oude menselijk frequentie op het grondgebied van Assebroek. In het gebied is er zeker sinds het Mesolithicum menselijke activiteit. De oudste vindplaatsen situeren zich aan de rand van of op de dekzandruggen. De Assebroekse Meersen vormen voor de jager-verzamelaars een belangrijke voedselbron.

Hoewel relatief weinig sporen hierop wijzen, blijft het gebied waarschijnlijk bewoond tijdens de bronstijd, de ijzertijd en de Romeinse periode.

Gedurende de vroege middeleeuwen maakt Assebroek deel uit van het Frankische koninklijke domein Sijsele, dat samen met Weinebrugge en Snellegem de Pagus Flandrensis vormt. De oudste parochie van Assebroek wordt gesticht te Odegem, het huidige Steenbrugge. Het toponiem Odegem wijst in de richting van een Frankische vestiging, de vroegste vermelding in geschreven bronnen is in 1038. De oudste vermelding van Assebroek dateert van 1187 en verwijst naar een familienaam van Ascebrot. Vóór 1270 strekt de bevoegdheid van de Brugse Onze-Lieve-Vrouweparochie zich uit op het grootste deel van het huidige Assebroek.

Assebroek bestaat uit vier leenhoven die afhangen van het Prinselijk leenhof van de Burg van Brugge. Het belangrijkste leen bevindt zich op het huidige Ver-Assebroek aan het Pastoor Verhaegheplein. Het Leenhof wordt voor het eerst vermeld in 1201, bezit 70 achterlenen en heeft een eigen, lage rechtsmacht. Het zijn de heren van Assebroek, afkomstig uit vooraanstaande Vlaamse families, die hun naam geven aan de hele gemeente. De heer van Assebroek fungeert als briefer of ontvanger van de pachtgronden van de graaf van Vlaanderen. Historisch-cartografische bronnen wijzen op verspreide laatmiddeleeuwse hoevebouw in de regio.³

³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Assebroek [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121982> (geraadpleegd op 2 april 2019).

1.4.2.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

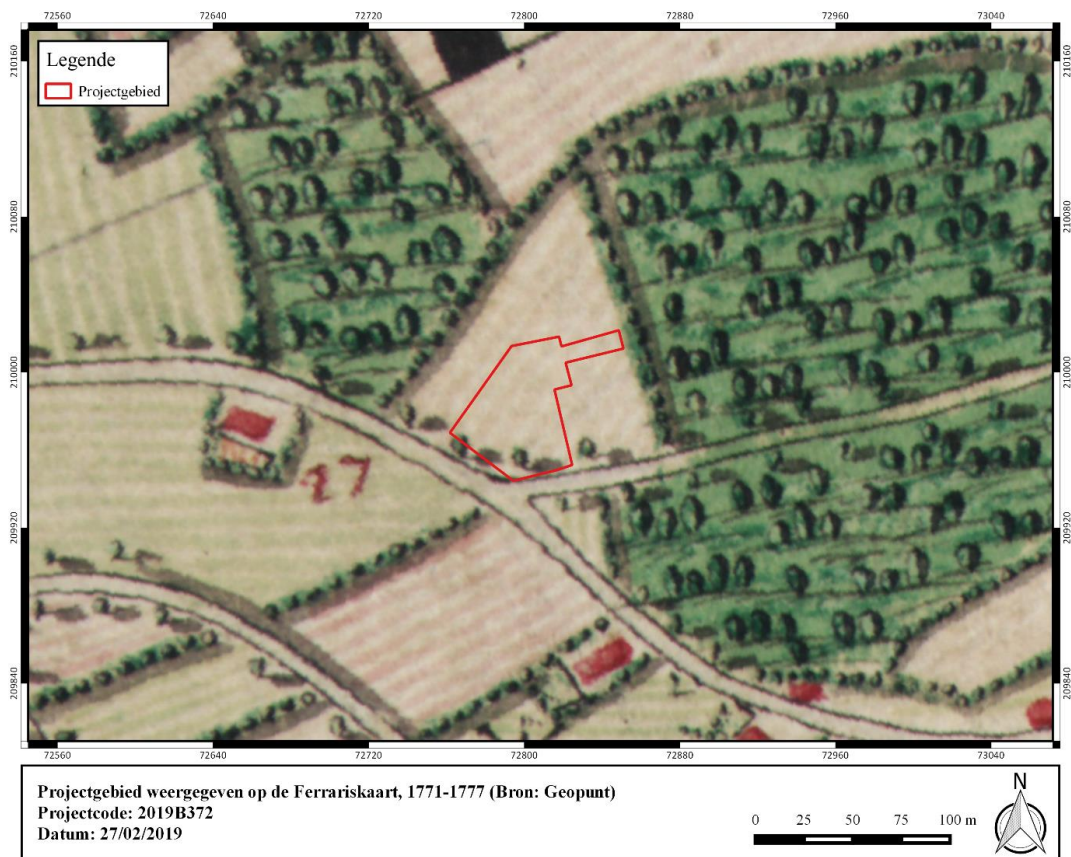
De Heraldische Kaart van het Brugse vrije geeft geen bebouwing weer binnen de projectgrenzen. De kaart toont wel reeds het verloop van de huidige Astridlaan en Maalderijstraat. Op de Ferrariskaart staat het projectgebied integraal gekarteerd als akker. Het verloop van de huidige Astridlaan en Maalderijstraat is tevens duidelijk waar te nemen.

Op de 19de eeuwse cartografische bronnen omvat het projectgebied vier percelen. Zowel de Atlas der Buurtwegen als de Poppkaart geven een rechthoekig gebouw weer in het zuidoostelijk deel van het plangebied.

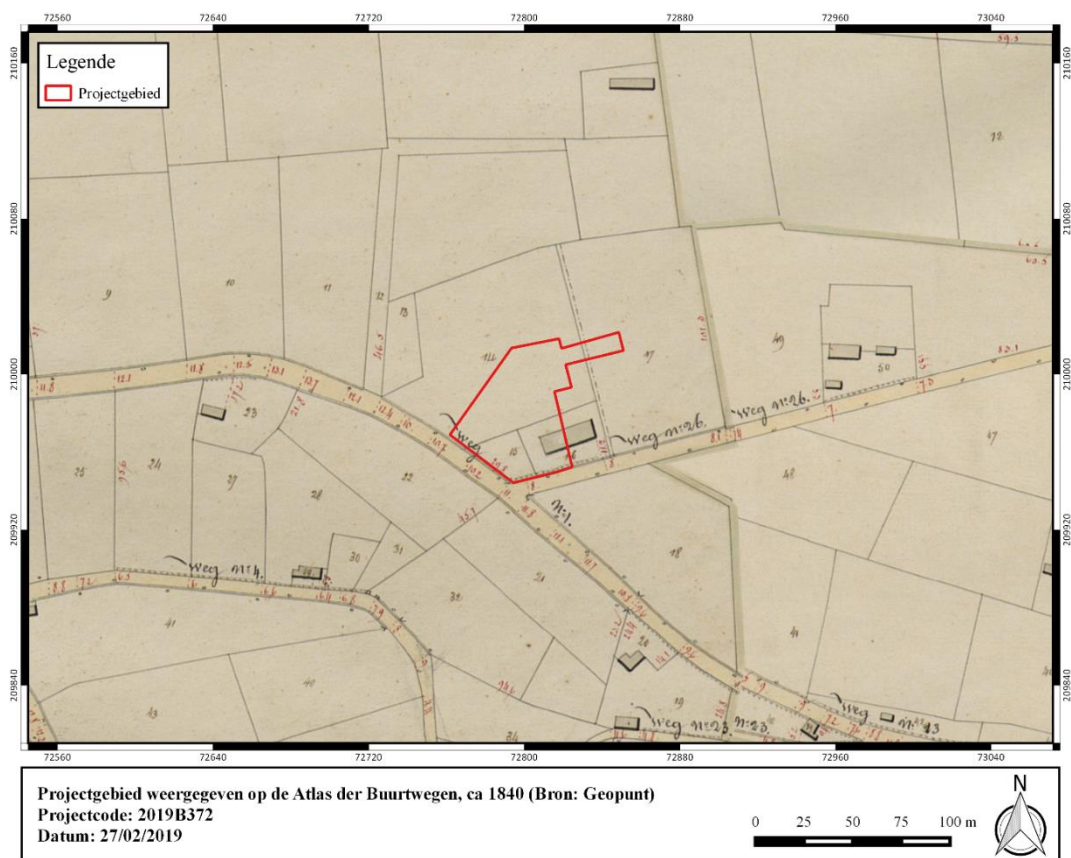
Op de Ministeriekaart is duidelijk reeds een deel van de huidige bebouwing waar te nemen. Allicht dateren de villa en het centrale deel van het gebouwencomplex ter hoogte van het plangebied uit de jaren '20. Het noordelijk deel van het projectgebied is op de Ministeriekaart nog niet bebouwd. Op de orthofoto van 1971 is het noordelijke gebouw wél weergegeven.

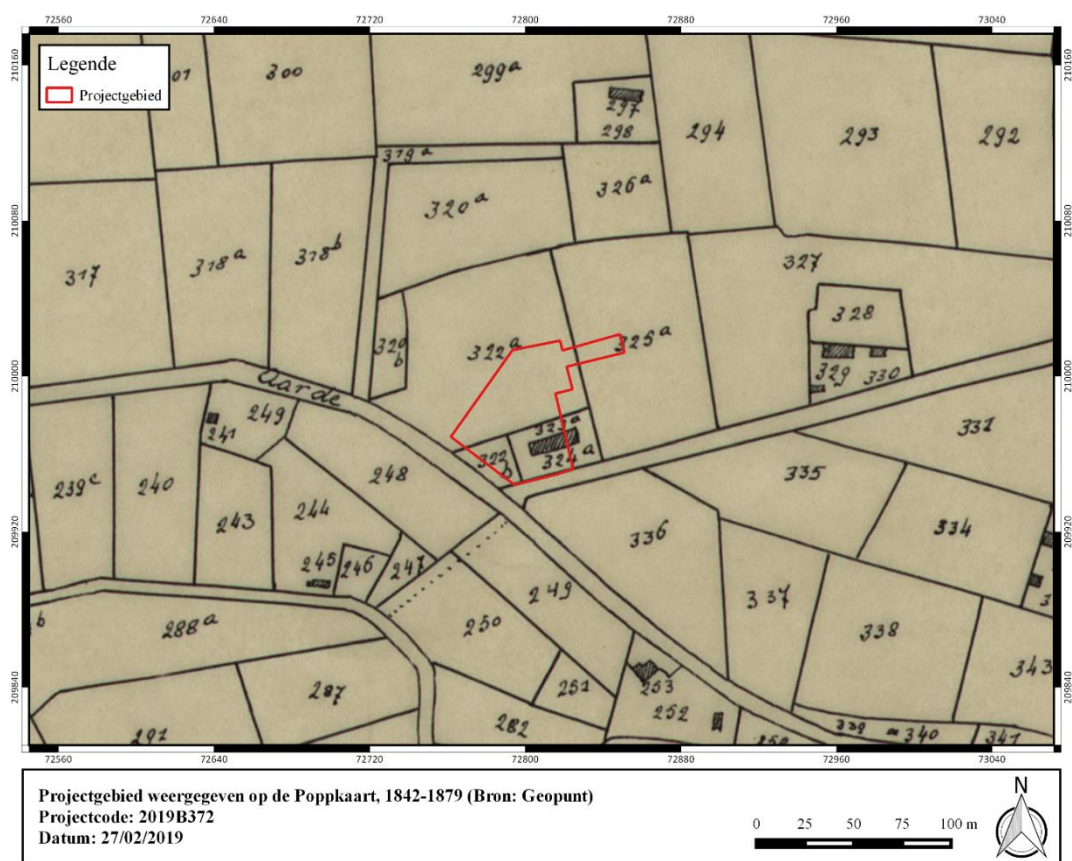
Figuur 20: Projectgebied bij benadering weergegeven op de Heraldische Kaart van het Brugse Vrije, 1597 (Bron: Geopunt).

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

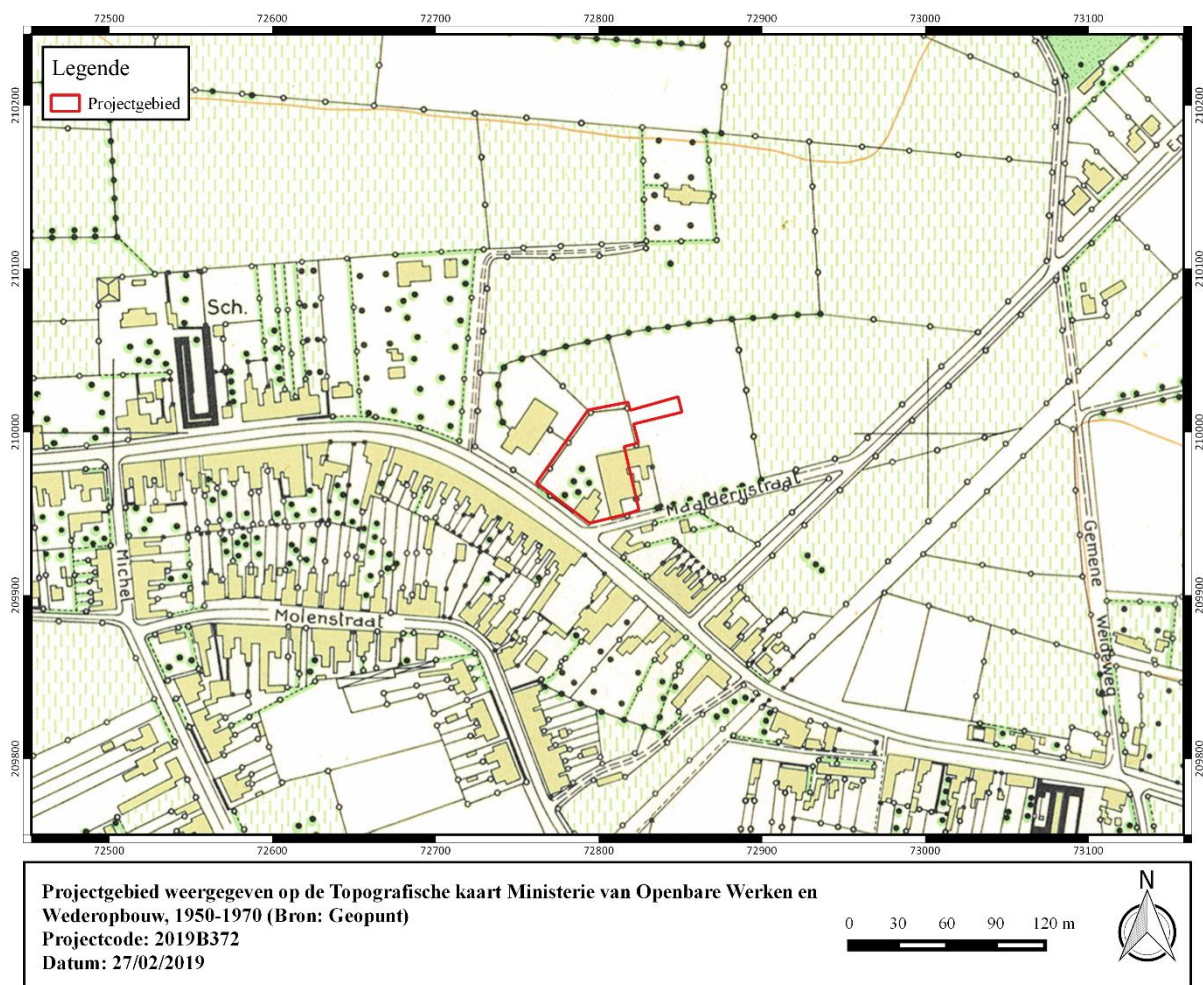

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

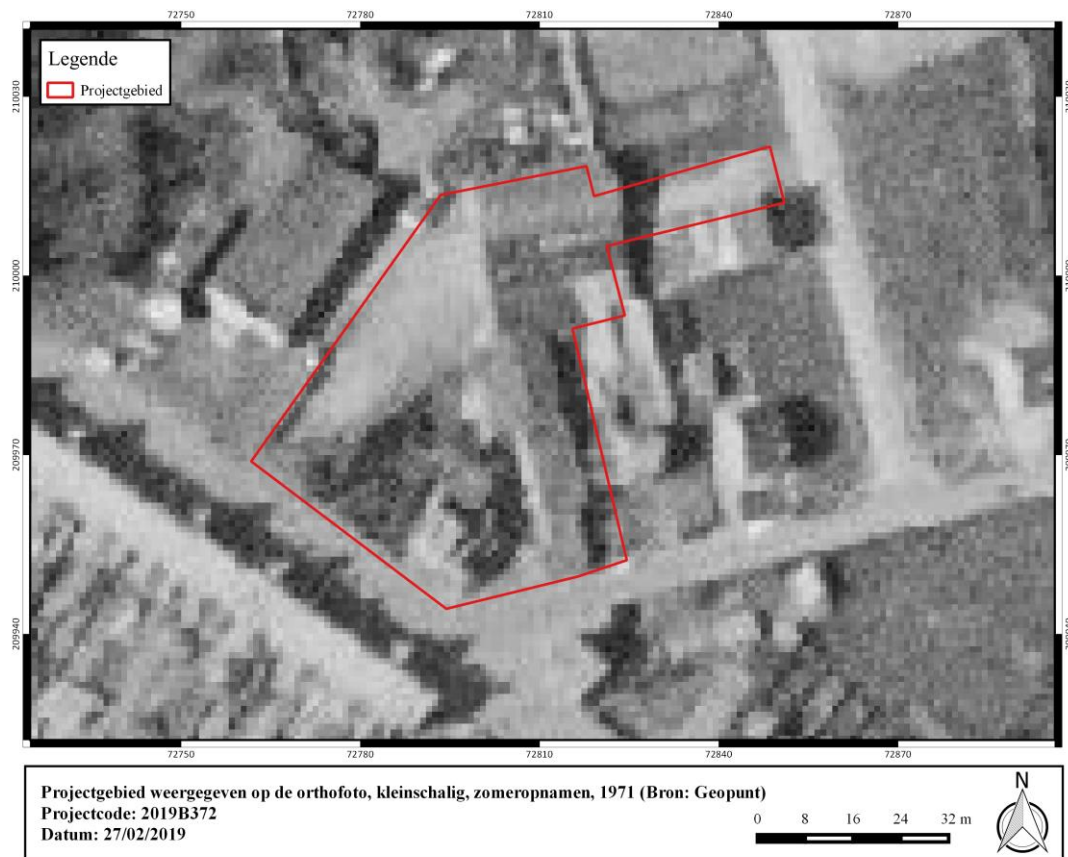

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de Topografische kaart Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt).

1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

De orthofotosequentie geeft een beperkte evolutie weer in het bodemgebruik gedurende de laatste decennia.

Vanaf 1971 tot de meest recente orthofoto van 2017 blijft de bebouwing quasi onveranderd. Op heden is ca. 1220 m² van het terrein bebouwd, bijkomend is ca. 150 m² verhard. Het gebouwencomplex betreft een voormalige maalderij met villa (Villa Irma). De site is opgenomen in de inventaris van het bouwkundig erfgoed. De villa dateert uit de jaren 1920.

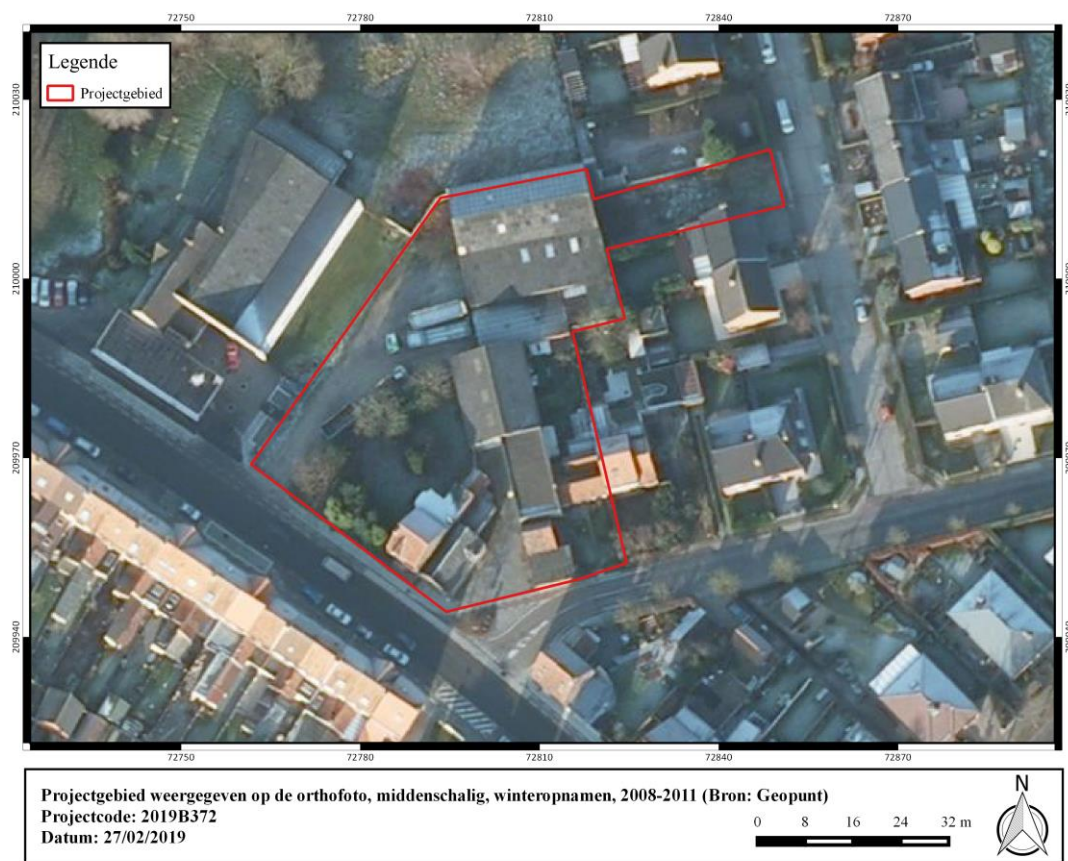
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuwbouwproject aan de Astridlaan te Assebroek, deelgemeente van Brugge. Het plangebied is ca. 3227 m² groot en is voor ongeveer de helft van de oppervlakte bebouwd en verhard.

Landschappelijk gezien is het plangebied gelegen op een uitgestrekte oost-west gerichte zandrug die het landschap domineert. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van eolische sedimenten van het laat-Pleistoceen of vroeg-Holoceen die rusten op een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan en getijdenafzettingen van het Eemiaan. De bodemkaart geeft aan dat het sediment bestaat uit droog zand.

Historische en cartografische bronnen wijzen op een open en ruraal karakter van het plangebied. Op de Ferrariskaart is het plangebied in gebruik als akker. Het terrein situeert zich ca. 2,5km ten zuidoosten van de historische kern van de stad Brugge. Rondom het plangebied, langsheen het verloop van de huidige Astridlaan is verspreide bebouwing aangeduid. De 19^e-eeuwse bronnen geven in het zuidoosten van het onderzoeksgebied bebouwing weer. Op de kaart van het Ministerie voor Openbare Werken en Wederopbouw uit de jaren '50 is te zien hoe het gebouwenbestand in het zuiden van het onderzoeksgebied is uitgebreid. De orthofotosequentie toont weinig tot geen evolutie de voorbije decennia. De impact van de bebouwing op het bodemarchief is ongekend.

Op het onderzoeksgebied zijn geen archeologische vindplaatsen of indicatoren gekend. Een 500-tal meter ten zuidoosten van het projectgebied, aan de Weidestraat, werden bij een proefsleuvenonderzoek in 2012 enkele off-site fenomenen in kaart gebracht die werden gedateerd in de late middeleeuwen (CAI 163459). Ongeveer een kilometer ten noorden werden bij een proefsleuvenonderzoek in 2009 de restanten van een laatmiddeleeuwse site met walgracht in kaart gebracht (CAI 150357). Op twee kilometer ten zuidwesten is in 2009 een onderzoek uitgevoerd op een cirkelvormige structuur te Ver-Assebroek. Deze structuur is vandaag nog zichtbaar op het DHMV. Hierbij werden resten van de laatmiddeleeuwse burcht maar vooral de wallen en grachten in kaart gebracht (CAI 150619). Een tweetal kilometer ten noordwesten van het onderzoeksgebied werd bij een werfcontrole een bronzen bijl gerecupereerd (CAI 300041). Relevant voor het plangebied is de relatief grote hoeveelheid lithisch materiaal gerecupereerd bij veldprospecties, het grootste deel van deze artefacten worden in het mesolithicum gedateerd. Uit meerdere waarnemingen en onderzoeken blijkt dat deze uitgestrekte zandrug een aanzienlijke aantrekkingskracht had op gemeenschappen jager-verzamelaars. Verder betreffen de gekende waarden cartografische indicatoren van laatmiddeleeuwse sites met walgracht en andere vroegmoderne structuren.

Concreet kan er ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. Vooralsnog zijn er geen argumenten om aan te nemen dat verder archeologisch onderzoek niet langer kan leiden tot kenniswinst. De verwachting bestaat uit zowel vondsten- als sporenarcheologie. Door middel van een landschappelijk bodemonderzoek dient de bodemopbouw en verstoringsgraad geëvalueerd te worden. Mogelijk is de ondergrond dermate geroerd door de aanwezige bebouwing en sloop dat verder archeologisch onderzoek, in eender welke vorm, niet langer zinvol kan zijn. Blijken relevante bodemhorizonten, die indicatief zijn voor een gunstige bewaring van artefactensites bewaard, is een archeologische boorcampagne, eventueel aangevuld met proefputten noodzakelijk. Vervolgens is, in het kader van sporenarcheologie, een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte onderzoeksmethode.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2019

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

